

STUPŇOVÁNÍ ADJEKTIV

- pozitiv, komparativ, superlativ

KOMPARATIV

- přípony **-ior (m. f.), -ius (n.)**, přidávání ke tvaru, který vznikne odtržením **-ī** nebo **-is** od genitivu singuláru
- dvojvýhodné adjektivum 3. deklinace

nom. sg. pozitivu	gen. sg. mask.	tvar po odtržení -ī nebo -is	nom. sg. komparativu
longus, a, um pulcher, chra, chrum ācer, cris, cre brevis, e fēlix	long-ī pulch-ī ācr-is brev-is fēlic-is	long- pulchr- ācr- brev- fēlic-	long-ior, long-ius „delší“ pulchr-ior, pulchr-ius „krásnější“ ācr-ior, ācr-ius „ostřejší“ brev-ior, brev-ius „kratší“ fēlic-ior, fēlic-ius „šťastnější“

Skloňování

Skloňování podle 3. deklinace, výjimky v těchto pádech:

- abl. sg. **-e**
- nom., ak., vok. pl. neuter **-a**
- gen. pl. **-um**

Pozor!

Zakončení jednotlivých pádů se přidávají ke tvaru, který vznikne odtržením **-is** od genitivu **-iōr-is**, např.: **brevior, brevis > brev-iōr-is > brev-iōr-is > brev-iōr- > brev-iōr-** + zakončení konkrétního pádu

Ve všech tvarech se proto vyskytuje -ior- vyjma akuzativu a vokativu singuláru neutra, které jsou rovny nominativu.

		m., f.	n.
sg.	nom.	brev-ior	brev-ius
	gen.		brev- iōr -is
	dat.		brev- iōr -ī
	ak.	brev- iōr -em	brev-ius
	vok.	brev-ior	brev-ius
	abl.		brev- iōr -e
pl.	nom.	brev- iōr -ēs	brev- iōr -a
	gen.		brev- iōr -um
	dat.		brev- iōr -ibus
	ak.	brev- iōr -ēs	brev- iōr -a
	vok.	brev- iōr -ēs	brev- iōr -a
	abl.		brev- iōr -ibus

Porovnání skloňování pozitivu adjektiva 3. deklinace a komparativu

		pozitiv		komparativ	
		m., f.	n.	m., f.	n.
sg.	nom.	brev-is	brev-e	brev-ior	brev-ius
	gen.		brev-is		brev- iōr -is
	dat.		brev-ī		brev- iōr -ī
	ak.	brev-em	brev-e	brev- iōr -em	brev-ius
	vok.	brev-is	brev-e	brev-ior	brev-ius
	abl.		brev-ī		brev- iōr -e
pl.	nom.	brev-ēs	brev- ia	brev- iōr -ēs	brev- iōr -a
	gen.		brev- ium		brev- iōr -um
	dat.		brev-ibus		brev- iōr -ibus
	ak.	brev-ēs	brev- ia	brev- iōr -ēs	brev- iōr -a
	vok.	brev-ēs	brev- ia	brev- iōr -ēs	brev- iōr -a
	abl.		brev-ibus		brev- iōr -ibus

SUPERLATIV

- tři způsoby tvoření: *-issimus*, *-rimus*, *-limus*
- skloňování jako adjektiva 1. a 2. deklinace

1. *-issimus, a, um*

- většina adjektiv
- koncovka se přidává k tvaru, který vznikne po odtržení *-ī* nebo *-is* od genitivu singuláru

nom. sg. pozitivu	gen. sg. mask.	tvar po odtržení <i>-ī</i> nebo <i>-is</i>	nom. sg. superlativu
longus, a, um	long-ī	long-	long-issimus, long-issima, long-issimum „nejdelší“
brevis, e	brev-is	brev-	brev-issimus, brev-issima, brev-issimum „nejkratší“
fēlix	fēlic-is	fēlic-	fēlic-issimus, fēlic-issima, fēlic-issimum „nejšťastnější“

2. *-rimus, a, um*

- adjektiva zakončená na *-er*
- koncovka se přidává k nom. sg. maskulina

nom. sg. pozitivu	nom. sg. superlativu
pulcher, chra, chrum ācer, cris, cre	pulcher-rimus, pulcher-rima, pulcher-rimum „nejkrásnější“ ācer-rimus, ācer-rima, ācer-rimum „nejostřejší“

3. *-limus, a, um*

- šest adjektiv zakončených na *-lis*:

<i>facilis, e</i>	snadný, lehký
<i>difficilis, e</i>	nesnadný, těžký
<i>similis, e</i>	podobný
<i>dissimilis, e</i>	nepodobný, odlišný
<i>humilis, e</i>	nízký
<i>gracilis, e</i>	štíhlý, jemný

- ostatní adjektiva na *-lis* pomocí *-issimus, a, um*
- koncovka se přidává k tvaru, který vznikne po odtržení *-ī* nebo *-is* od genitivu singuláru

pozitiv			superlativ
nom. sg.	gen. sg.	tvar po odtržení <i>-ī</i> nebo <i>-is</i>	nom. sg.
facilis, e	facil-is	facil-	facil-limus, facil-lima, facil-limum
difficilis, e	difficil-is	difficil-	difficil-limus, difficil-lima, difficil-limum
similis, e	simil-is	simil-	simil-limus, simil-lima, simil-limum
dissimilis, e	dissimil-is	dissimil-	dissimil-limus, dissimil-lima, dissimil-limum
humilis, e	humil-is	humil-	humil-limus, humil-lima, humil-limum
gracilis, e	gracil-is	gracil-	gracil-limus, gracil-lima, gracil-limum

NEPRAVIDELNÉ STUPŇOVÁNÍ

- adjektiva *bonus, malus, magnus, parvus a multus*

pozitiv	komparativ	superlativ
bonus, a, um „dobrý“	melior, melius „lepší“	optimus, a, um „nejlepší“
malus, a, um „špatný, zlý“	peior, peius „horší“	pessimus, a, um „nejhorší“
magnus, a, um „velký“	maior, maius „větší“	maximus, a, um „největší“
parvus, a, um „malý“	minor, minus „menší“	minimus, a, um „nejmenší“
multus, a, um „mnohý, četný“	plūrēs, plūra „četnější, více“	plūrimus, a, um „nejčetnější“

OPISNÉ STUPŇOVÁNÍ

- adjektiva na *-us, a, um*, která mají před koncovkou samohlásku

pozitiv	komparativ	superlativ
industrius, a, um	magis industrius, a, u	maximē industrius, a, um
idōneus, a, um	magis idōneus, a, um	maximē idōneus, a, um
dubius, a, um	magis dubius, a, um	maximē dubius, a, um

STUPŇOVÁNÍ ADVERBIÍ

- komparativ odpovídá **komparativu adjektiva pro neutra**, zakončení na **-ius**
- superlativ tvořen od superlativu adjektiv, zakončení na **-ē**

pozitiv	komparativ	superlativ
longē (pozit. adj. longus, a, um)	long-ius (komp. adj. longior, ius)	long-issimē (superl. adj. longissimus, a, um)
breviter (pozit. adj. brevis, e)	brev-ius (komp. adj. brevior, ius)	brev-issimē (superl. adj. brevissimus, a, um)
pulchrē (pozit. adj. pulcher, chra, chrum)	pulchr-ius (komp. adj. pulchrior, ius)	pulcher-rimē (superl. adj. pulcherrimus, a, um)
ācriter (pozit. adj. ācer, cris, cre)	ācr-ius (komp. adj. ācrior, ius)	ācer-rimē (superl. adj. ācerrimus, a, um)
similiter (pozit. adj. similis, e)	simil-ius (komp. adj. similior, ius)	simil-limē (superl. adj. simillimus, a, um)

Nepřavidelné stupňování adverbii

pozitiv	komparativ	superlativ
bene (pozit. adj. bonus, a, um)	melius (komp. adj. melior, melius)	optimē (superl. adj. optimus, a, um)
male (pozit. adj. malus, a, um)	peius (komp. adj. peior, peius)	pessimē (superl. adj. pessimus, a, um)
magnopere (pozit. adj. magnus, a, um)	magis	maximē (superl. adj. maximus, a, um)
paulum , nōn multum (pozit. adj. parvus, a, um)	minus (komp. adj. minor, minus)	minimē (superl. adj. minimus, a, um)
multum (pozit. adj. multus, a, um)	plūs (komp. sg. neutra plūs)	plūrimum (superl. adj. plūrimus, a, um)

VYJÁDŘENÍ SROVNÁNÍ

Komparativ

- *quam* „než“ + 2. člen srovnání ve stejném pádě jako je 1. člen
- ablativ srovnávací bez předložky

Equus celerior est quam homō.

Kůň je rychlejší než člověk.

Equus celerior homine est.

Kůň je rychlejší než člověk.

Similior sum patrī quam matrī.

Jsem více podobný otci než matce.

Nihil celerius luce esse scīmus.

Víme, že nic není rychlejší než světlo.

Superlativ

- předložka *ex/dē* + ablativ
- genitiv srovnávací bez předložky

Cicero clārissimus ex/dē orātōribus Rōmānīs est.

Cicero je nejslavnější z římských řečníků.

Cicero clārissimus orātōrum Rōmānōrum est.

Cicero je nejslavnější z římských řečníků.

Komparativ a superlativ absolutní

- komparativy a superlativy bez vyjádření srovnání
- komparativ: překlad pomocí „poněkud“, „příliš“ (např. *epistula brevior* „příliš krátký dopis“)
- superlativ, tzv. elativ: překlad pomocí „velmi“ (např. *vir fortissimus* „velmi statečný muž“)